

2022-03-09

Remissyttrande

Diarienummer: NV-09093-21

Näringsdepartementet

marie.edvall@naturvardsverket.se

jimmy.nyman@naturvardsverket.se

Ändringsförslag gällande revidering av Naturvårdsverkets riktlinjer vid beslut om skydds jakt

Sveriges Jordägareförbund (härefter Förbundet) har inbjudits att inkomma med ändringsförslag gällande revidering av Naturvårdsverkets riktlinjer vid beslut om skydds jakt, ärendenummer: NV-09093-21 och önskar framföra följande kommentarer.

Generella synpunkter

- Vägledningen är komplex och delvis svårtolkad då den omfattar arter som dels regleras utifrån EU:s art- och habitatdirektiv och fågeldirektiv samt jaktbara arter utifrån nationell lagstiftning. Vägledningen skulle bli tydligare om den delades upp i tre delar i förhållande till artens skyddsstatus.
- Jakträtten ingår i ägandet av mark. Markägaren ska ges så stora möjligheter som möjligt att förvalta viltstammarna under ordinarie jakttider som bör vara så långa som möjligt och anpassade till de biologiska förutsättningarna. Är det inte tillräckligt ska skydds jakt kunna tillåtas för att hantera situationer då det föreligger risk för allvarlig skada på egendom som kan styrkas med relevanta underlag.
- Vägledningen bör omfatta instruktioner att och hur den beslutande myndigheten ska utvärdera skydds jaktens effekter och utfall, så att resultatet av skydds jakten kan bidra med samlad kunskap för att utvärdera och utveckla metoden.
- Större hänsyn, avseende *”överskuggande allmänintresse, inbegripet orsaker av social eller ekonomisk karaktär”* bör lyftas i vägledningen för att säkra goda förutsättningar till att leva och bedriva näringsverksamhet på landsbygden.
- Samlat bör de stora rovdjurens negativa påverkan på landsbygden och livsmedelsproducerande företag ses som ett överskuggande allmänintresse och viktas i högre grad vid bedömningen av skydds jakt för att förhindra allvarlig skada.

- Generellt bör vägledningens exempel vara mer neutralt formulerade och inte lyfta specifika arter i resonemangen.
- Förbundet anser att predation eller annan negativ påverkan på vilt bör omfattas av kriterierna för allvarlig skada. Jakt och viltupplevelser är för många landsbygdsföretag en viktig inkomstkälla och kan påverkas negativt. Skyddsjakt får bedrivas för att förhindra allvarlig skada på fiske och därför bör vilt omfattas av samma kriterier och bedömningsgrund.

Särskilda kommentarer

3.3.1 Av hänsyn till allmän hälsa och säkerhet, eller av andra tvingande orsaker som har ett allt överskuggande allmänintresse, inbegripet orsaker av social eller ekonomisk karaktär och betydelsefulla positiva konsekvenser för miljön - sid 13.

Kommentar:

Större hänsyn, avseende "överskuggande allmänintresse, inbegripet orsaker av social eller ekonomisk karaktär" bör lyftas i vägledningen för att säkra goda förutsättningar till att leva och bedriva näringsverksamhet på landsbygden. Vägledningen definierar att renskötseln ska omfattas av skälet med anledning av renskötseln är starkt kopplad till den samiska kulturen. Med den tolkningen så bedöms inte skyddsjaktens negativa effekt på arten i det enskilda fallet i samma utsträckning som vid skyddsjakt vid angrepp på andra tamdjur än ren.

Förbundet anser att den allvarliga skada som stora rovdjur kan orsaka på företagande, friluftsliv och därmed boende samlat har en betydande negativ påverkan att det bör bedömas som ett hot mot landsbygdens kultur.

De stora rovdjurens närvaro försvårar möjlighet att bedriva livsmedelsproduktion och förhindrar därmed bidrag till måluppfyllnad i nationella livsmedelsstrategin, som ökad självförsörjningsgrad och samhällsberedskap samt ökad lönsamhet och konkurrenskraft.

Samlat bör de stora rovdjurens negativa påverkan på landsbygden och livsmedelsproducerande företag ses som ett överskuggande allmänintresse och viktas i högre grad vid bedömningen av skyddsjakt för att förhindra allvarlig skada.

3.3.3 För att förhindra allvarlig skada, särskilt på gröda, boskap, skog, fiske, vatten eller annan egendom - sid 15–18.

1. *”Skälet avser främst skador på egendom. Predation av vilt bör inte anses vara skada på egendom. Med undantag för vilt i vilthägn och vilt som har satts ut med stöd av bestämmelser i jaktlagstiftningen, till exempel fasan, raphöna och gräsand, bör påverkan på viltstammar inte omfattas av skälet.”*
2. *”Ett exempel på normal risk är betesskador i mindre omfattning på grödor som fåglar orsakar. För att skadan ska anses vara allvarlig bör den överstiga vad som kan anses normalt eller rimligt att tolerera. Vad som är allvarlig skada bör bedömas utifrån vad som typiskt sett är att betrakta som allvarlig skada och inte sett från den skadelidandes särskilda förutsättningar.”*

Kommentar:

1. Förbundet anser att predation eller annan negativ påverkan på vilt bör omfattas av kriterierna för *allvarlig skada*. Jakt och viltupplevelser är för många landsbygdsföretag en viktig inkomstkälla och kan påverkas negativt.

Vägledningen bör lyfta ett resonemang om behovet av att beslut om förebyggande skydds jakt för att förhindra spridning av viltsjukdomar samt för att skydda vilt som riskeras eller har utsatts för sjukdomar som sprids via annat vilt.

Skydds jakt får bedrivas för att förhindra allvarlig skada på fiske och därför bör vilt omfattas av samma kriterier och bedömningsgrund.

2. Allvarlig skada bör i högre grad utgå ifrån den skadelidnes förutsättningar och det bör tydligt framgå i vägledningen. (Se även underlag för beslut)

3.4 Artens bevarandestatus - sid 20.

”För övriga arter kan rödlistan ge vägledning.”

Kommentar:

Förbundet anser inte att rödlistan ska ligga till grund för vägledning vid beslut om skydds jakt. För rödlistan ligger bedömningar för arterna om hur det går för dem inom Sveriges gränser. Rödlistan är användbar som en indikator kring arters tillfälliga status, men är inte baserad på årligt återkommande likvärdiga inventeringsmetodiker. Det betyder att en arts tillfälliga tillstånd, enligt rödlistan, inte alltid är signifikant med dess långsiktiga utveckling. Därför anser Förbundet att uppgifter från Rödlistan inte ska ligga till grund för beslut om begränsade jaktmöjligheter av enskilda arter.

3.5 Annan lämplig lösning - sid 21.

"I bedömningen av om åtgärden är lämplig bör även andra aspekter vägas in. Bedömningen bör ske genom en sammanvägning av följande:

- *Åtgärdens förväntade effekt.*
- *Tiden för att genomföra åtgärden.*
- *Kostnad och resursåtgång för att genomföra åtgärden.*
- *Eventuella negativa effekter av åtgärden"*

Kommentar:

Ta bort sista punkten, *eventuella negativa effekter av åtgärden*, av de fyra formulerade aspekterna att ta hänsyn till.

Den första punkten tar upp sammanvägning av åtgärdens effekt och i det ingår avvägning mellan både positiva och negativa effekter. En fjärde punkt som särskilt betonar avvägning mot negativa effekter riskerar att förstärka krav på hänsyn till åtgärdens negativa effekt.

3.7.3 Andra intressen – sid 24.

"Andra intressen som kan vägas in är det jaktliga värdet som kan minska eller gå förlorat av en eventuell skydds jakt samt andra eventuella negativa konsekvenser som skyddsjakten kan ha"

Kommentar:

Det jaktliga värdet ska alltid vägas in vid bedömning av en skydds jakt. Med anledning av att jakt är en viktig näringsverksamhet hos företag på landsbygden ska alltid den ekonomiska effekten av skyddsjakten vägas in vid beslut om skydds jakt. Ordet kan ska därför bytas till ska i ovanstående mening.

3.8 Särskilt om skadade djur – sid 24.

"Enligt 40 b jaktförordningen får ett djur avlivas om det är så skadat eller i sådan belägenhet att det av djurskyddsskäl snarast bör avlivas. Det gäller allt vilt och får ske även om djuret är fredat eller om avlivningen sker på annans mark. Avlivningen kräver inget myndighetsbeslut."

Kommentar:

Det finns en problematik kring avlivning av stora rovdjur med stöd av 40 b från enskilda personer med anledning av rädslan för rättsliga påföljder av den enskildes bedömning i förhållande till myndighet eller rättsväsendet av djurets lidande.

Det finns därför flera exempel på stora rovdjur som av olika anledningar orsakas onödigt lidande, tex skabbangripna vargar.

Vägledningen bör förtydliga att i de fall länsstyrelsen eller annan beslutande myndighet får kännedom om djur som lider att beslut om avlivning tas på myndighetsinitiativ.

4.1 Innehåll i beslut enligt 9 b § jaktförordningen – sid 25–26.

”Punkt 2 – vilka medel och metoder som får användas

De medel och metoder som får användas vid jakten bör väljas utifrån att problemet ska lösas effektivt. Det kan innebära att undantag medges från förbud att exempelvis använda vissa hjälpmedel eller att jaga under vissa tider av dygnet (se avsnitt 4.2).

Punkt 3 – vilken tid och vilket område som avses

Jakten bör få bedrivas så länge problemet kan förutses kvarstå. Vid jakt efter arter som kan röra sig över stora områden bör dock jakttiden begränsas i syfte att säkerställa att rätt individ fälls. Jakttiden kan förlängas i det fall skadorna fortsätter, eller förväntas fortsätta, och individen är kvar i området vid jakttidens slut.”

Kommentar:

Det bör mycket tydligare framgå i vägledningen att villkor avseende punkt 2 och 3 ska vara utformade på ett sätt att skydds jaktens målsättning uppnås.

Det är ett förekommande problem att länsstyrelser formulerar snäva kriterier och villkor vid genomförandet av skydds jakt vilket motverkar skydds jaktens syfte.

5 Underlag för beslut – sid 15 & 29.

”Allvarlig skada – sid 15

Med skada bör avses påverkan av vilt på egendom som medför ekonomiska förluster eller ökade kostnader.”

”Underlag för beslut – sid 29

För att kunna fatta beslut om skydds jakt måste den beslutande myndigheten ha tillräckligt underlag för att kunna göra de bedömningar som krävs. Den sökande bör inkomma med följande:

- dokumentation av skador och dess omfattning,*
- dokumentation om vilken art som orsakat skadorna och i möjligaste mån vilka som är skadegörande individer eller grupper, och*
- dokumentation av vilka förebyggande åtgärder som har vidtagits.”*

Kommentar:

Inledande meningen för definition av allvarlig skada är hänsyn till ekonomiska förluster eller ökade kostnader. Det bör tydligt framgå i vägledningen vilka krav på underlag som bör redovisas för att styrka de ekonomiska förlusterna som har uppkommit eller förväntas uppkomma.

6.1 Allmänt om bedömningen av betesskador på skog – sid. 31

” Älg är allmänt förekommande och skydds jakt enligt dessa riktlinjer saknar effekt på populationen i stort. Arten är dessutom inte skyddad enligt naturvårdsdirektiven. I enlighet med vad som sägs i avsnitt 3.6 finns det därför utrymme för en generösare tillämpning av bestämmelserna. Enligt förarbetena till den nya älgförvaltningen bör ansökningar om skydds jakt handläggas skyndsamt. En snabb och generös hantering av skydds jaktens ärenden förordades också när möjligheten att erhålla ersättning för viltskador ur älgvårdsfonden avskaffades 1992.

Det förhållningssätt som beskrivits ovan angående älg bör även gälla i fråga om dovhjort och rådjur.”

Kommentar:

Grundregeln är att vilt som inte är skyddat enligt naturvårdsdirektiv ska förvaltas under ordinarie jakttider. Kan inte vilt som inte är fredat enligt naturvårdsdirektiven förvaltas tillfredställande under ordinarie jakttid och återkommande orsakar allvarlig skada i för hög omfattning bör en översyn göras av jakttider, möjlighet till jaktmetoder eller hjälpmedel som kan underlätta förvaltningen utifrån lokala behov.

Övriga synpunkter

– Exempel i vägledningen

Generellt bör vägledningens exempel vara neutralt formulerade och inte lyfta specifika arter i resonemangen. Vägledningen bör inte ha en specifik formulering i vägledningen att kravnivån för skydds jakt ska vara högre efter varg och järv med anledning att de inte bedöms ha gynnsam bevarandestatus. Exempelen bör formuleras mer allmänt och inte specificera arter.

Exempel på text: Beroende på en arts aktuella gynnsamma bevarandestatus kan kravnivån för bedömning av allvarlig skada, annan lämplig lösning och dokumentation....

- Allvarlig skada eller risk för allvarlig skada
Utgår i de allra flesta fall utifrån mätbara skadorna. Det bör även tas i beaktande behovet av skydds jakt vid mer långtgående effekter som utebliven näringsverksamhet eller friluftsliv med anledning av den olägenhet som vilt kan orsaka och som inte leder till mätbar allvarlig skada. Tex, färre lantbruk med fårproduktion som en följd av hög närvaro av stora rovdjur.

- Generösa kriterier vid skydds jaktens genomförande
Det ska i vägledningen tydligare framgå att kriterier och villkor ska utfärdas generöst för att underlätta skydds jaktens genomförande område, tid och hjälpmedel. Idag är det en problematik i synnerhet i samband med skydds jakt efter stora rovdjur.

- Skydds jakt efter stora rovdjur på myndighetsinitiativ
Tydligare vägledning att länsstyrelsen eller annan beslutsfattande myndighet bör ta ett större aktiv roll att besluta om skydds jakt på eget initiativ avseende stora rovdjur. Hotbild och begränsade resurser bidrar till att viljan att söka skydds jakt eller att ha möjlighet att utföra den hos den enskilde försvårar och förhindrar skydds jakt vid behov.

- Viltets ekonomiska värde
Förtydliga i vägledningen att större hänsyn ska tas till viltets ekonomiska värde vid beslut om skydds jakt. Vilt och jakt är en viktig intäktskälla hos företag på landsbygden. Skydds jakt kan ligga till grund för allvarlig skada på fiske och intäkter från fisk bör likställas med intäkter från vilt.

- Äganderätt och skydds jaktens eventuella negativa påverkan på vilt
Skydds jakt ska inte bedrivas på ett sätt att den påtagligt skadar andra markägares målsättningar med viltförvaltningen negativt. Jakten är en viktig näringsverksamhet på landsbygden och hänsyn bör därför tas till angränsande fastigheters näringsverksamheter vid formulering av skydds jaktens villkor.

Sveriges Jordägareförbund

Anders Grahn
Generalsekreterare

Carl Kuylenstierna
Ordf. Viltbrukskommittén

Sveriges Jordägareförbund (SJF) representerar större privata markegendomarna i Sverige. Förbundets medlemmar skapar nytta för människor och miljö genom ett långsiktigt förvaltande av förnyelsebara naturresurser. Vi erbjuder ett helhetsperspektiv på modernt landsbygdsföretagande eftersom våra medlemmar ofta bedriver lant-, skogs- och vattenbruk i större skala på samma fastighet. Genom stärkt landsbygdsföretagande och äganderätt vill vi utveckla näringslivet på den svenska landsbygden.